

Hoito- ja vanhushpalvelut - Selänne

Omaishoidontuen myöntäminen

Yhteiset kriteerit

1.1.2012

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotioloissa omaisen tai muun läheisen henkilön avulla, joka suostuu solmimaan kunnan kanssa sopimuksen omaishoidontuesta. (Laki Omaishoidontuesta HE 131/2005). Pääsääntöisesti hoito tapahtuu hoidettavan kotona, hoitoa voidaan erityisistä syistä toteuttaa myös hoitajan kotona.

Omaishoidontuella tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu omaishoitajan antamasta hoidosta ja huolenpidosta, hoidettavalle annettavista palveluista sekä hoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidontukea myönnettäessä on arvioitava, että tuen myöntäminen on hoidettavan edun mukaista ja hoidettava hyväksyy omaishoitajaksi hakevan henkilön hoitajakseen.

Kunnat myöntävät omaishoidontukea siihen myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Omaishoidontuen tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaan kotihoito sitä tukevine palveluineen. Omaishoidontuen tavoitteena on välttää vanhuksen, vammaisen tai sairaan joutuminen laitoshoidon ja edistää hoidettavan edun mukaisen hoidon toteutuminen.

Lapsista tuen piiriin voidaan pääsääntöisesti ottaa kolme(3) vuotta täyttäneet vaikeasti vammaiset ja sairaat, joiden hoito terveeseen vastaavan ikäiseen lapseen verrattuna on erittäin sitovaa ja vaativaa.

Omaishoidontuen palkkiolla on tarkoitus tukea pääsääntöisesti kaikkein eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitsevia henkilöitä, joiden toimintakyky on selvästi alentunut. Päätöksenteon tukena käytetään Ravatar- toimintakykymittaria. Ravatar voi olla alle kriteereissä asetettujen arvojen, mikäli muut toimintakyvyn määritykset osoittavat hoidon sitovuuden olevan kriteerien mukaista. Jos omaishoitajan hoidettavana on mielenterveyspotilas, dementia- tai kehitysvammaisen, pyydetään lisäselvitys toimintakyvystä asiantuntijalta.

Omaishoidontukea myönnetään, kun hoito on ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin sitovaa, laitoshoidon korvaavaa hoitoa. Myös hoitajan soveltuvuus, terveys ja voimavarat arvioidaan, ja ne voivat vaikuttaa tuen suuruuteen tai myöntämiseen.

Ympärivuorokautinen sidonnaisuus tarkoittaa sitä, että omaishoitajan on huolehdittava hoidettavastaan kaikkina vuorokauden aikoina.

Jatkuva päivittäinen sidonnaisuus tarkoittaa sitä, että hoidettava tarvitsee huolenpitoa päiväsaikaan niin runsaasti, että omaishoitajan on oltava hänen luonaan pääsääntöisesti aamusta iltaa ja huolehdittava myös yövalvonnasta. Hoitopaikan tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva.

Omaishoitajan ja kunnan/kaupungin välille tehdään omaishoitosopimus johon liitetään hoidettavaa koskeva hoito- ja palvelusuunnitelma.

Hoito- ja palvelusuunnitelmassa määritellään:

- omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö
- hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen määrä ja sisältö
- omaishoitajan tehtävää tukevat sosiaalihuollon palvelut
- hoidettavan hoidon järjestäminen hoitajan vapaan, terveydenhuoltoon liittyvien käyntien ja muun poissa olon aikana

Kunnan ja hoitajan välille tehdään omaishoitosopimus, jossa sovitaan

- omaishoidontuen hoitopalkkion määrä ja maksutapa
- tieto oikeudesta 4§1 mom mukaisesti vapaapäiviin ja suunnitelma vapaan järjestämisestä
- määräaikaisen sopimuksen kestosta
- tieto hoitopalkkion maksamisesta hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kun terveydellisestä syystä

Omaishoidontuen palkkiosta ei peritä palvelumaksua. Hoidettavalle tulevista välttämättömistä palveluista peritään hoidettavalta asiakasmaksulain mukaiset ja Selänteen kuntayhtymähallituksen vahvistamat maksut. Tämä koskee myös omaishoitajan vapaan ajaksi järjestettyjä palveluita.

Omaishoidontuen hakemukset käsittelee SAS-työryhmä ja päätökset tekee hoito- ja vanhustyönjohtaja. Päätökset tehdään kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta. Päätökset tehdään toistaiseksi voimassa oleviksi. Omaishoidontuki tarkistetaan kun hoitosuhteessa tapahtuu muutoksia. Omaishoidontuesta päättävä henkilö voi edellyttää hakijaa toimittamaan asiantuntijalausunnon siitä, että on soveltuva toimimaan kyseisen asiakkaan hoitajana.

Kunnassa/kaupungissa on nimetty omaishoitajien yhteyshenkilö.

Omaishoitaja on hoidettavan omainen tai muu läheinen henkilö joka on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palvelujen avulla. Muulla läheisellä henkilöllä tarkoitetaan esim. avopuolisoa, tai hoidettavan ystävää,

joka on käytännössä osallistunut hoitoon ja huolenpitoon. Hoitajan terveyden ja toimintakyvyn on vastattava omaishoidon asettamia vaatimuksia.

Omaishoitajan tulee olla 18v täyttänyt henkilö, joka ottaa päävastuun hoidettavan hoidosta ja huolenpidosta ja sitoutuu hoitamaan häntä ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Omaishoitajan tulee pystyä huolehtimaan hoidettavan avustamisesta hänen henkilökohtaisissa toimissaan, huolehtimaan kodin ulkopuoliset asioinnit ja kodinhoito kokonaisuudessaan kuten hoito- ja palvelusuunnitelmassa on sovittu.

Omaishoitajalta edellytetään terveytensä, hoitotaitojensa, soveltuvuutensa, voimavarojensa ja elämäntilanteensa puolesta sopivuutta tehtävään. Jos omaishoitajalla on dementoiva sairaus, mielenterveyden ongelmia tai päihteiden väärinkäyttöä tai hoitajan ikä ja toimintakyky rajoittavat hänen toimimistaan omaishoitajana, voidaan omaishoidontuki olla myöntämättä tai lakkauttaa.

Omaishoitajalle tarjotaan kerran vuodessa kotikäynti, jossa kartoitetaan omaishoitajan jaksamista, terveyttä ja ennaltaehkäistään toimintakyvyn heikkenemistä, annetaan palveluohjausta jne. Omaishoitaja voidaan velvoittaa osallistumaan lääkärintarkastukseen, mikäli on syytä epäillä hänen kykenevyyttään toimimaan omaishoitajana. Omaishoidontuki voidaan lakkauttaa, mikäli hoitaja tällaisessa tilanteessa kieltäytyy tarkastuksesta.

Jos omaishoito keskeytyy tilapäisesti hoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua (Laki omaishoidosta).

Jos omaishoito keskeytyy hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä, omaishoidon tuki keskeytetään 4pv ylimenevältä ajalta kalenterikuukaudessa. Kuitenkin niin, että jos hoidettava on vuorohoidossa 4pv ja sovittu lisäksi 3pv omaishoitajan lomaa, omaishoidontukea ei pienennetä. Tällainen keskeytys on mahdollista kerran kalenterikuukaudessa ja edellyttää aina ennalta sovittuja omaishoitajan vapaapäiviä pidettäväksi vuorohoidon yhteydessä.

Jos omaishoito keskeytyy hoitajasta johtuvasta syystä, omaishoidontuki keskeytetään heti omaishoitajan estyessä antamaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa sovittua hoitoa ellei omaishoitaja itse järjestä korvaavaa hoitoa hoidettavalle. Esim. toinen omainen.

Omaishoitajan lakisääteiset vapaapäivät eivät vähennä omaishoitajan palkkion määrää.

Omaishoidon asiakasryhmät – maksuluokat

I- ryhmä 364,35 €

Ensimmäiseen asiakasryhmään kuuluvat ne hoidettavat, jotka tarvitsevat paljon hoitoa ja huolenpitoa päivittäisissä henkilökohtaisissa toiminnoissaan. Hoito ja huolenpito on jatkuvaa päivittäisesti sitovaa, mutta hoidettava voi olla myös lyhyen ajan yksin, mutta ei voi asua yksin. Öisin avuntarve on satunnaista, mutta hoidettava tarvitsee kuitenkin valvontaa. Rava >2,6. Omaishoitajalta edellytetään päivittäistä jatkuvaa sitoutumista hoitoon. Hoidon sitovuus on verrattavissa tehostettuun kotihoitoon tai palveluasumiseen. Tuen ulkopuolelle jäävät ne asiakkaat, joiden avuntarve kohdistuu pelkästään asiointi ja kodinhoitotehtäviin.

II- ryhmä 485,76 €

Toiseen asiakasryhmään kuuluvat ne hoidettavat, jotka tarvitsevat runsaasti hoitoa ja huolenpitoa kaikissa päivittäisissä toiminnoissa ja pääsääntöisesti hoito sitoo hoitajan ympärivuorokauden. Hoidon sitovuus on laitoshoidon tai tehostetun palveluasumisen tasoa. Rava > 3. Omaishoitajalta edellytetään pääsääntöisesti ympärivuorokautista työpanosta ja hoitoa ja huolenpitoa myös yö aikaan.

III- ryhmä 728,69€

Kolmanteen asiakasryhmään kuuluvat ne hoidettavat, joiden hoidon määrä ja sitovuus ovat laitoshoidon tasoa ja ympärivuorokautista tai hoidettava otetaan pitkäaikaisesta laitoshoidosta kotihoitoon. Rava vähintään 3,5. Omaishoitajalla edellytetään olevan voimavaroja ympärivuorokautisen hoidon toteuttamiseen ja hänen on oltava työikäinen alle 65v.

Yksittäistapauksissa voidaan harkita erillispäätöksen tekemistä.

Jos omaishoitaja on hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä, palkkio on 728,69€ € kuukaudessa edellyttäen, ettei hoitajalla ole tältä ajalta vähäistä suurempia tuloja, oikeutta erityishoitorahaan (sairasvakuutuslaki 1224/2004 luku 10) tai oikeutta vuorottelukorvaukseen (vuorotteluvapaalaki 1305/2002 13§).

Hoitopalkkio voidaan sopia säädettyä määrää pienemmäksi, jos hoidonsitovuus on vähäisempää kuin mitä omaishoitajan oikeus lakisääteisiin vapaapäiviin oikeuttaa tai siihen on hoitajan esittämä erityinen syy tai mikäli sosiaalipalvelujen käyttö on runsasta.

Hoitopalkkiot tarkistetaan vuosittain vahvistettavalla työntekijäin eläkelaiassa tarkoitetulla palkkakertoimella.

Omaishoidontuesta kunnan kanssa sopimuksen tehneellä omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme (3) vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohden, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin.

Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää(Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta 1134/2001,27§).

Omaishoitaja on oikeutettu 3 vapaapäivään toimittuaan omaishoitajana koko kuukauden. Hoitoon voi sisältyä 7 vuorokautta vuorohoitoa.

Vapaan pitämisestä sovitaan omaishoitajan kanssa tehdyssä hoitosopimuksessa kirjallisesti. Vapaa järjestetään säännöllisesti ja suunnitelmallisesti ottaen huomioon hoidettavan ja hoitajan toivomukset ja kunnan mahdollisuudet järjestää vapaa. Hoitojärjestelyn on aina turvattava hoidettavan hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Kaupungin/kunnan on huolehdittava tarkoituksen mukaisesta järjestämisestä hoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi. Hoitaja voi käyttää kertyneet vapaapäivät kuukausittain tai keräämällä vapaata usean päivän kokonaisuuksiksi ennalta sovitusti. Vapaa on pidettävä sen kalenterivuoden aikana, jona oikeus vapaaseen on syntynyt.

Kunta ottaa tapaturmavakuutuslain (608/1948)57§1. momentin mukaisen vakuutuksen hoitajalle, jonka kanssa kunta/kaupunki on tehnyt hoitosopimuksen.

Omaishoitotyöksi katsotaan omaishoitoon liittyvät olosuhteet ja hoidettavan vuoksi tehtävät toimet esim. peseminen, pukeminen jne. Asiointimatkoilla tapahtuneista tapaturmista korvataan ne matkat, jotka ovat sattuneet hoidettaessa hoidettavan omia asioita. Esim. apteekissa käynti, hoidettavan lääkärissä käyttäminen.

Omaishoitajan eläketurva määräytyy kunnallisen viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain(549/2003) perusturvan mukaisesti. Tuesta maksetaan TEL vakuutusmaksu ja työttömyysvakuutusmaksu. Tuki on verollinen hoitopalkkio, joka maksetaan omaishoitohoitosopimuksen allekirjoittaneelle henkilölle

Tuki maksetaan kuukausittain jälkikäteen. Uusille omaishoidontuen saajille tuki myönnetään aikaisintaan hakemuskuukautta seuraavan kuukauden alusta, edellyttäen että hoito on jo alkanut. Takautuvia hakemuksia ei huomioida.

Sopimuksen irtisanominen: Kunta voi irtisanoa sopimuksen aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden ja omaishoitaja irtisanomista seuraavan yhden kuukauden kuluttua. Jos sopimuksen jatkuminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden, sopimus voidaan purkaa välittömästi. Sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilasta johtuen käy tarpeettomaksi.